

1. Ko od svih njih nisam bila ja?

Bog neka je s vama... Sahrana je kraj prvog lica. Pompezna prilika kada se nekolicina *njih* oprašta od drugog *ja* svog *mi*, dok ga istovremeno šalju kod drugog *njih*, dubljeg i nedokučivog. *Oni*: ti koji nisu niti će biti. Oni koji bi, kada bi bili, nas prestravljene jednog dana naterali u trk. Zar nije tako – *prestravljene*, kao što se kaže da trče oni koji beže od mrtvih? Najlakše, pa čak i najlogičnije, bilo bi da svoje pokojnike sahranjujemo u bašti, tamo gde je bila njihova kuća. Ali tada se niko ne bi osećao kao kod svoje kuće, ni u svom svetu, nego samo u *njihovom*: strašni pokojnici koje vodimo do groblja da bismo između njih i sebe postavili ne samo zemlju, nego po mogućstvu jedan svet. Ma koliko žalili za svojim mrtvima, ni na tren ne želimo da budemo u njihovom svetu. Ni da udišemo njihov vazduh, ni da gledamo njihov pejzaž.

Iz kripe porodice Makotela, prikriiven zaboravom živih, Pig deli na dva dela taj pejzaž grobnica postavljenih na grobnice postavljene na grobnice: levo i desno od bele mase je izražajna kripta u zajedničkom vlasništvu, na čijoj ivici širi krila velika golubica, između pozlaćenih iskri koje ukazuju na prisustvo Trećeg Lica Trojstva. To je pet spratova s devet niša na svakom: četrdeset pet odeljaka zaštićenih natpisom urezanim između četvrtog i petog sprata:

Omiljeni sinovi Svetog duha

Osam praznih kripta: ni u jednu ne bi mogao da se smesti čitav mrtvac, ali može pepeo više njih. Četrdeset pet manje osam – jednako trideset sedam. Koliko urni po kripta? Četiri, možda. Četiri puta

trideset sedam, jednako sto četrdeset osam. Da, i to u slučaju da one zauzete već imaju svoje četiri urne. Kripta u zajedničkom vlasništvu potencijalno bi mogla da smesti čak sto osamdeset korisnika. Pig računa: jedan metar dubine puta deset širine. Deset kvadratnih metara. To jest, osamnaest pokojnika po kvadratnom metru. Porodica Makotela pak poseduje prostor koji Pig procenjuje da iznosi najmanje tri puta četiri: dvanaest kvadratnih metara, i svi oni su u čast četvoro korisnika koji zauvek i komotno leže u podrumu, svaki od njih ima na raspolaganju tri kvadratna metra terena i dva udobna sprata. I oko pet po podne jednog sunčanog ponedeljka, koji se kroz mutne prozore kripte Makotela vidi kao mračan, Pig zaključuje da žena kao što je Violeta nikad ne bi trpela – ni mrtva, ni u pepelu – da svoje dane okonča u tom golubarniku, uz to trpeći prećutni prezir gospode Makotela osuđene da večno posmatraju pejzaž bede nagomilane nad njima. Ko će Violetu ubediti u posebnu naklonost Trećeg Lica Glagola – onog koji *jeste*, ali nije golubica – prema nečemu što je u svakom pogledu bilo golubarnik? Da Sveti duh nije možda bez ukusa?

Pig je prigušio nervozan, neumesan, glup smeh. Tu je mogao da se mota neki grobar, prodavac vode, rođak: niko ne želi da sluša idiotski smeh koji dopire iz kripte. Često se smejaio lošim, neukusnim vicevima, kao da je čitav čin smejanja neka vrsta potvrde: *Ah, da, razumem*. Šta to Pig razume u ovom slučaju? Konkretno, da nemaju svi ljubitelji Trećeg Lica Glagola pristup njegovoj garderobi. I tada mu pada na pamet da Violeta ne bi oklevala da precrta *sinovi* i umesto toga napiše *sluge*, ni da trenutak kasnije precrta *sluge* i napiše *posluga*. Ali zašto se jedan pravi siroti hrišćanin ne bi smatrao poslugom umesto slugom?

Pig je već tri sata čekao kad ih je video da dolaze. Ušao je malo pre dva posle podne, koristeći niski let jednog aviona da bi potegao krstasti ključ i tako iskusio električni udar straha zbog gluvog praska brave prilikom lomljenja. Pored toga, pukle su i šarke. U svakom slučaju, spolja se nije primećivalo. Vrata su se sama otvarala. Ali Pig ih je zatvorio tako što ih je zaglavio već korišćenim alatom.

Kad je bila prošla ponoć pozvao je kuću porodice. Majka se žalila, ali čim joj je pomenuo reč „advokat“, ton je naglo postao pitom,

čak predusretljiv. Dala mu je sve podatke: groblje, sekcija, kripti, vreme sahrane – pet posle podne. Dovoljno da bude tamo na vreme, ali još ne da ne bude viđen: to bi bilo teško ostvarivo u ponedeljak posle podne, kad su grobnice napuštene skoro kao noću, a retke posete više nego uočljive. Zbog toga je Pig stigao tri sata ranije i čim je razbio bravu ispružio se na prvim stepenicima koji vode u podrum, iza prigodno zamračenih prozora *Chez Macotela*: u mrtvačkom rovu koji ga primorava da sve vreme gleda gore i napolje. Od tada je minute posvetio brojanju krstova s obeju strana pejzaža, proračunavanju broja kripti potrebnih da se sahrane svi stanovnici grada, zamišljanju najverovatnijih Violetinih komentara, i tada se svaki put vraćao brojkama, kao dete koje se drži bakine suknje. Kad ostane sam među mrtvima, odlučan da radoznalo motri na sahranu na koju nije bio pozvan, matematika mu dođe kao legitimna izaslanica Svetog duha.

Sahrana bez zemlje, kovčega i crva; bolje rečeno – zatvor. Nije hteo da propusti pojedinosti, niti je mogao da se izloži opasnosti da ga vide. Jedina neizbežna opasnost bila je da neki rođak Makotelinih – upokojenih pre trideset, četrdeset godina – dođe na fatalnu ideju da ode da ih poseti u ponedeljak posle podne. Jesi li i dalje *rođak* nakon četiri decenije od tragičnog događaja? S tako malo leševa naspram sebe, Pig je na kraju cenio povlasticu Makotelinih nad *Omiljenim sinovima Svetog duha*. Posebno nakon što ih je video da dolaze: dvoje, četvoro, ukupno osmoro. Porodica Rosas i dva grobara – ili zatvarača – sveštenik i njegov pomoćnik. *Diskretna i kratka* povorka: dva prideva koji podjednako opisuju sahranu kao i iznenada uplašeni duh onih koji tom događaju više vole da prisustvuju bez društva.

Nije mogao da ih čuje. Između njih uzdizalo se staklo i devet ili deset metara koji su porodičnu grobnicu delili od mauzoleja. Zauzvrat, gledao ih je s opscenom jasnoćom i na trenutke sumnjao da su ga videli. Otac je išao noseći urnu, majka jednog roze plišanog medvedića. Pozadi su dva brata hodala s rukama u džepovima jakni *Majami dolphins* i *Dalas kaubojs*.

Pig je ponovo osećao želju da se smeje, jer možda bi histeričnim i bolnim grohotom uspeo da savlada teskobu koja pritiska prvo lice

jednine kada tri sata provodi skriveno među mrtvima, a zatim je pozvano da prisustvuje prizoru koji bi bio nepodnošljiv da, pre toga, nije jadan. Violeta se već bila umorila od optužbi na njihov račun: stalnih talaca tuđeg mišljenja. Posebno u toj stvari, s izrazom lica *ja nisam taj koji je ovdje*, s bolom koji je na vreme prekriven stidom, takođe prerušenim u čisto dekorativno dostojanstvo, mada nikad na vreme. Dostojanstvo ružičaste meksičke boje, s očima neprekidno razrogačenim i blistavim plišem lutaka koje nikad nisu stigle do ruku nekog deteta. Jer medved je bio nov, to je sigurno. Ko bi, međutim, bio toliko ciničan da istražuje po plišu lutke kada već samo njeno prisustvo poziva da se skine šešir, prekrsti, promišlja, izrazi žaljenje?

(Ali Pig je tamo iako nije. Gleda pokrete i gestove ožalošćenih kao neko ko gleda kroz zamagljeno staklo: uočavajući likove i nepovezane boje kao guste i razređene snove, ali s vremena na vreme ponovo se usredsređuje na plišanog medu. Dok ne ugleda majku koja pravi korak ka rupi u kripti i tamo smešta medu oslonjenog na urnu. Zatim je vidi kako vadi neku crno-belu kutiju – kasetu? – i lagano, pompezno, prebacuje je na drugu stranu urne.)

Čitava ceremonija trajala je petnaest minuta. Da je Pig snimao taj prizor verovatno bi se usredsredio na medvedića, zatim lagani kadar na kamene izraze ožalošćenih i, na kraju, ponovo na medvedića, tik pre nego što ga zauvek prekrije ploča:

Rosa del Alba Rosas Valdivija

(1973–1998)

„Zauvek“: Pig nije bio spreman to da dozvoli. Jer Pig ne misli više na medvedića, ni na urnu, ni na ožalošćene kao na okolnost koja mu je iz trenutka u trenutak sjebavala spokoj: Šta je na toj kaseti? *Las Manjanitas, Las Golondrinas, La Martina*, pokajnički glas Rosa del Albe Rosas Valdivije? Otkako je video kutiju i primetio da... jeste, da je to kasetu, u njemu je rasla drhtavica koja je veoma brzo doprla do ruku, kolena, vilice. Odvažan strah, zato što je fatalista. Strah onoga ko zna

da će uraditi to što će uraditi, što god da se dogodi: taj medvedić moći će zauvek da ostane bez deteta koje ga svake noći grli, ali Pig ne trpi ni samu pomisao da s groblja može da izađe bez te trake.

...i s *tvojim duhom*, Pig uspeva da pročita sa usana ožalošćenih, gleda ih kako se krste, vire u stranu i iza sebe: s olakšanjem proveravaju majku, a potom i oca, u odsustvu nepoželjnih svedoka (s izuzetkom tog *ja* koje, skriveno među *njima*, u mraku skrnavi njihovo *mi*).

– Ja? – okleva Pig, tek što se setio svog svojstva utvare, svoje uloge svedoka, neostvarene želje da nariče, i shvata da ta priča ne prihvata nijedno prvo lice sem Violete.

Njegove Violete.

Sadržaj

1. Ko od svih njih nisam bila ja?	11
2. Parabola o Dobrom Kladioničaru	16
3. Nevidljivo siročće	20
4. Daj tu hiljadarku	26
5. Putnici u transu	42
6. Bezgrešno začeta	51
7. Ogromno gubilište	81
8. Brža od Supermena	89
9. Zajebo sam te, Čarli Braune	131
10. <i>Start spreading the news...</i>	138
11. Vedetine svinjarije	164
12. <i>Femme Fœtale à Manhattan</i>	172
13. Samrtni časovi	194
14. Snupi se zvao Supermario	200
15. Ne zaboravi da ne postojim	231
16. Senka Nefastofelesa	237
17. Pozitivno tvoja	258
18. <i>Greetings from Golgotha!</i>	265
19. Zavijanje pri padu	300
20. Traži se nevaljala devojčica iz dobre porodice	315
21. Iznajmljujem nekoliko metafora, malo korišćenih	352
22. Skrivena kriška torte	359
23. <i>Tak-tak-tak</i>	377
24. Ovaj život je gulag	384
25. Loše Judino suđenje	408

26. Poljubi me, korveto	413
27. Ona i ja, jednaki	441
VI nagrada Alfagvara za roman 2003. godine	449
Beleška o autoru	451